ਜਗਤ-ਫੇਰੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ

ਜਨਮ– ਵੈਸਾਖ ਵਦੀ ੧, (੫ ਵੈਸਾਖ) ਸੰਮਤ ੧੫੬੧ ਮੁਤਾਬਕ ੩੧ ਮਾਰਚ ਸੰਨ ੧੫੦੪ ਈਸਵੀ ।

ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ–ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਮੁਕਸਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ।

ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ– ਪਿਤਾ : ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਜੀ, ਮਾਤਾ : ਮਾਤਾ ਦਇਆ ਕੌਰ (ਸਭਰਾਈ) ਜੀ ।

ਵਿਆਹ– ਸ੍ਰੀ ਦੇਵੀ ਚੰਦ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਖੀਵੀ ਜੀ ਨਾਲ, ਪਿੰਡ ਸੰਘਰ (ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੇੜੇ) ਤਹਿਸੀਲ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ । (ਸੰਮਤ ੧੫੭੬)

ਸੰਤਾਨ– ਦੋ ਸਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਦਾਸੂ ਜੀ (ਸੰਮਤ ੧੫੮੧) ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਾਤੂ ਜੀ (ਸੰਮਤ ੧੫੮੪) । ਦੋ ਸਪੁੱਤਰੀਆਂ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਤੇ ਬੀਬੀ ਅਣੋਖੀ ਜੀ ।

ਗੁਰ-ਮਿਲਾਪ– ਸੰਮਤ ੧੫੮੯ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ।

ਗੁਰਿਆਈ ਮਿਲੀ– ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ , ਹਾੜ ਵਦੀ ੧੩ (੧੭ ਹਾੜ) ਸੰਮਤ੧੫੯੬, ਮੁਤਾਬਕ ੧੪ ਜੂਨ ਸੰਨ ੧੫੩੯ ।

ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ– ਅੱਸੂ ਵਦੀ ੧੦ (੭ ਅੱਸੂ) ਸੰਮਤ ੧੫੯੬ ।

ਗੁਰਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲਿਆ– ਫੱਗਣ ਵਦੀ ੫ ਸੰਮਤ ੧੫੯੬ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ।

ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ–ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਚੇਤ ਸੁਦੀ ੪ (੩ ਵੈਸਾਖ) ਸੰਮਤ ੧੬੦੯, ਮੁਤਾਬਕ ੨੯ ਮਾਰਚ ਸੰਨ ੧੫੫੨ ।

ਕਾਂਡ ੧

ਗੁਰੂ-ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਜਨਮ ਦਿਨ–ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ, ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਰੱਖਿਆ, ਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸੀ । ਆਪ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਚੋਖਾ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਹੈ । ਇਕ ਦੋਂਹ ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ੧੫੬੧ ਬਿਕ੍ਰਮੀ (ਸੰਨ ੧੫੦੪ ਈਸਵੀ) ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ । ਤਰੀਕ ਤੇ ਥਿਤ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਹੈ। ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ੧੧ ਵੈਸਾਖ ਨੂੰ ਹੋਇਆ । ਇਹ ਲੋਕ ਨਾ ਤਾਂ ਹੀ ਥਿੱਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਰੀਕ । ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੈਸਾਖ ਸੁਦੀ ੧ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ । ਇਹ ਲੋਕ ਦੇਸੀ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨਹੀਂ ਦਸਦੇ । ਉਂਜ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ-ਗੁਰਪੁਰਬ ਵੈਸਾਖ ਸੁਦੀ ੧ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜੋਕੀ ਖੋਜ ਵਾਲੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਵੈਸਾਖ ਵਦੀ ੧ (੫ ਵੈਸਾਖ), ਮੁਤਾਬਕ ੩੧ ਮਾਰਚ ਸੰਨ ੧੫੦੪ ਨੂੰ ਹੋਇਆ । ਇਹ ਅਖੀਰੀ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮੰਨਣ-ਯੋਗ ਹੈ । ਇਥੇ ਇਹ ਹੀ ਠੀਕ ਸਮਝੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਜਨਮ-ਨਗਰੀ ਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ– ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਜਨਮ-ਨਗਰੀ 'ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਂ' ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਸੀ, ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਛੇ ਕੋਹ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਸੀ । ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਸਮੇਂ ਮੱਚੇ ਰਾਜ-ਰੌਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਗਰੀ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਤੇ ਕੱਟ-ਵੱਢ ਕਰ ਕੇ ਥੇਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਥੇਹ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਇਕ ਨਾਂਗੇ ਉਦਾਸੀ

ਸਾਧੂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਫੇਰ ਵਸਾਇਆ । ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸਰਾਂ' ਪਿਆ । ਇਹ ਪਿੰਡ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਪਾਸ 'ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਂ' ਦੇ ਥੇਹ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੇ ਨਿਵਾਸ ਵਾਲੇ ਥਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ।

ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਸੀ । ਆਪ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਤਾ ਦਇਆ ਕੌਰ ਜੀ ਸੀ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਮਾਤਾ ਸਭਰਾਈ ਜੀ ਸੀ) । ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਜੀ ਚੰਗੇ ਧਨਾਢ ਤੇ ਉੱਘੇ ਪੁਰਸ਼ ਸਨ । ਉਹ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਉਥੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਚੌਧਰੀ ਤਖ਼ਤ ਮੱਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ । ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਣਸ਼ੀ ਨੀਯਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ । ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ ਨੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਲੇਖੇ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਮਿਥਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਜੀ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਵਤੀਰੇ ਦੇ ਨਿੱਘੇ, ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਮਿਲਾਪੜੇ ਅਤੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਚੇ ਤੇ ਖਰੇ ਸਨ । ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵਿਹਾਰ-ਕਾਰ ਚੰਗਾ ਤੁਰ ਪਿਆ । ਚੌਧਰੀ ਤੇ ਹਾਕਮ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਪੂਰੀ-ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਬਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ।

ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਦੀ ਭੈਣ, ਸ੍ਰੀ ਸਭਰਾਈ ਜੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਫਿਰਾਈ ਜੀ ਸੀ ਖਡੂਰ ਪਿੰਡ (ਤਹਿਸੀਲ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਖਡੂਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਇਕ ਪਿੰਡ ਸੰਘਰ ਨਾਂ ਦਾ ਸੀ* । ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੰਮਤ ੧੫੭੬ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸ੍ਰੀ ਦੇਵੀ ਚੰਦ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਖੀਵੀ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ।

ਸੰਘਰ ਵਾਸਾ– ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਮਗਰੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੌਧਰੀ ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਨਾਲ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਵਿਗੜ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ । ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਾ ਰਿਹਾ । ਇਸ ਭੈੜੇ

*ਇਹ ਪਿੰਡ ਮਗਰੋਂ ਉੱਜੜ ਕੇ ਥੇਹ ਬਣ ਗਿਆ ।

ਸਲੂਕ ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਨੇ ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰਥੇ ਜਾ ਵੱਸਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ । ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਤਲੁਜ ਬਿਆਸ ਦੇ ਸੰਗਮ ਪਾਸਲੇ ਪਿੰਡ ਹਰੀਕੇ ਜਾ ਵੱਸੇ । ਛੇਤੀ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰ ਕੇ ਸੰਘਰ ਪਿੰਡ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਓਥੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ । ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਚੰਗਾ ਤੁਰ ਪਿਆ ।

ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਜੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਭਗਤ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੈਸ਼ਨੋ ਸਨ । ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਦੇਵੀ-ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਜਵਾਲਾ-ਮੁੱਖੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਅਸਰ ਬੱਚੇ ਉਪਰ ਪੈਂਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਸਰ (ਪ੍ਰਭਾਵ) ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਵੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਭਗਤੀ-ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੇਵੀ-ਭਗਤ ਸਨ ।

ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਜੀ ਸੰਮਤ ੧੫੮੩ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ । ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਆ ਪਿਆ । ਇਹ ਵਪਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਿਬਾਹਿਆ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ । ਪਿਤਾ ਜੀ ਵਾਂਙੂ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੇਵੀ-ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਲਾ-ਮੁੱਖੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਜਨਮੇ – ਸ੍ਰੀ ਦਾਸੂ ਜੀ (ਸੰਮਤ ੧੫੮੧ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਾਤੂ ਜੀ (ਸੰਮਤ ੧੫੮੪ ਵਿੱਚ) ਆਪ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਸਨ । ਵੱਡੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਬੀਬੀ ਅਣੋਖੀ ।

ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਂਘ–ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ, ਭਾਈ ਜੋਧ ਖਡੂਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ । ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ, ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਪਾਠ ਬੜੀ ਮਿੱਠੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕ ਟੋਬੇ

ਪਾਸ ਬੈਠਾ ਪਾਠ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਉਧਰੋਂ ਰਾਤ ਭਰ ਦੇਵੀ ਦੀ ਜੋਤ ਉਦਾਲੇ ਜਗਰਾਤਾ ਕਰਨ, ਪਿੱਛੋਂ ਸਵੇਰੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਵੀ ਉਸ ਟੋਬੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਏ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਪਈ । ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਅੰਦਰ ਇਕ ਧੂਹ ਜਿਹੀ ਪਈ । ਉਹ ਭਾਈ ਜੋਧ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠੇ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਜੋਧ ਜੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਇਸ ਪਉੜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ :

ਜਿਤੁ ਸੇਵਿਐ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਸੋ ਸਾਹਿਬੁ ਸਦਾ ਸਮ੍ਹਾਲੀਐ ॥
ਜਿਤੁ ਕੀਤਾ ਪਾਈਐ ਆਪਣਾ ਸਾ ਘਾਲ ਬੁਰੀ ਕਿਉ ਘਾਲੀਐ ॥
ਮੰਦਾ ਮੂਲਿ ਨ ਕੀਚਈ ਦੇ ਲੰਮੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੀਐ ॥
ਜਿਉ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲਿ ਨ ਹਾਰੀਐ ਤੇਵੇਹਾ ਪਾਸਾ ਢਾਲੀਐ ॥
ਕਿਛੁ ਲਾਹੇ ਉਪਰਿ ਘਾਲੀਐ ॥੨੧॥

(ਵਾਰ ਆਸਾ, ਪੰਨਾ ੪੭੪)

ਭਾਈ ਜੋਧ ਪਾਠ ਕਰੀ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਸੁਣੀ ਗਏ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧੱਸ ਗਈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਆਪ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ । ਜਦ ਭਾਈ ਜੋਧ ਨੇ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਗਾਉਂਦੇ ਸਉ ?'

ਭਾਈ ਜੋਧ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਸੱਚੀ, ਧੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਲਈ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆਏ ਹਨ ।' ਹੋਰ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਭਾਈ ਜੋਧ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੇ ਤੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚ ਪਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਤਾਂਘ ਉਠੀ । ਇਹ ਤਾਂਘ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਡੂੰਘੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ।

* * *

ਕਾਂਡ ੨

ਗੁਰੂ-ਮਿਲਾਪ

ਉਸ ਸਾਲ ਅਰਥਾਤ ਸੰਮਤ ੧੫੮੯ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਅੱਗੇ ਵਾਕਰ ਦੇਵੀ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਦੇਵੀ-ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਜਵਾਲਾ-ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਤੁਰੇ, ਪਰ ਸਲਾਹ ਇਕ ਪਕਾ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਸੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪੁੱਜੇ । ਸੰਗ ਦਾ ਡੇਰਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਦੁਰੇਡਾ, ਨਗਰੋਂ ਬਾਹਰਵਾਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ । ਰਾਤ ਸੰਗੀਆਂ ਨੇ ਭੇਟਾਂ ਗਾਂਵੀਆਂ ਤੇ ਸੌਂ ਗਏ । ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ, ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਏ । ਕੁਝ ਦੂਰ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਹੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜੋਤੇ ਮਿਲ ਪਏ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ 'ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ, ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹ ਦੱਸੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਜਾਣ ਦਾ !' ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁਸਕ੍ਰਾ ਕੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਆ ਪੁਰਖਾ ! ਮੇਰੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਘੋੜੀ ਲਈ ਆ, ਮੈਂ ਵੀ ਓਧਰ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ।'

ਆਪਣੀ ਧਰਮਸਾਲ ਦੇ ਬੂਹੇ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, 'ਪੁਰਖਾ ! ਘੋੜੀ ਓਸ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਜਾ । ਇਹ ਹੈ ਉਹ ਅਸਥਾਨ ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਹ ਤੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ । ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਤਾਂ ਘੋੜੀ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਪਰ੍ਹੇ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਰਮਸਾਲ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਸਣ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜ ਗਏ।

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਅੰਦਰ ਗਏ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਤਾਂਹ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਜਿਹੇ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿੱਠਾ ਕੇ ਗੱਦੀ ਉਪਰ ਤਾਂ ਉਹੋ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੀ ਘੋੜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ-੨ ਤੁਰੇ ਆਏ ਸਨ । ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਮ ਆਈ । ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਥਰੂ ਭਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, 'ਮਹਾਰਾਜ, ਮੈਥੋਂ ਸਖ਼ਤ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਮੈਂ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਆਇਆ, ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ-੨ ਪੈਦਲ ਤੁਰੇ ਆਏ । ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ੋ !' ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੇਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਿਰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਹੀ ਨਾ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ, ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਠ ਪੁਰਖਾ ! ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਭੁੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਸੈਂ, ਤੇਰਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ, ਸੋ ਮੈਂ ਕੀਤਾ । ਉਠ, ਗੁਰੂ ਭਲੀ ਕਰੇਗਾ ।'

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪੁਰਖਾ, ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਏਂ ? ਨਾਂ ਕੀ ਏ ?'

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ–'ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ! ਖਡੂਰ-ਸੰਘਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ । ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਲਹਿਣਾ ਹੈ ।'

ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੱਸ ਪਏ ਤੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ – 'ਵਾਹ-ਵਾਹ ਪੁਰਖਾ ! ਵਾਹ ਵਾਹ ! ਤੂੰ ਲਹਿਣਾ ਹੈ ਅਸਾਂ ਤੇਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਜੋ ਆਪਨਾ ਲਹਿਣਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪ ਹੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈਂ । ਨਾਲੇ ਭਈ, ਲਹਿਣੇਦਾਰ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਘਰੀਂ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਆਇਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਨਾ ! ਤੂੰ ਕੋਈ ਅਨੋਖੀ ਜਾਂ ਅਲੋਕਾਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਕੋਈ ਭਰਮ ਨਾ ਕਰ ।'

ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ਬਾਰੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ

ਅੰਦਰ ਇਉਂ ਖਿੱਚੀ-ਰਚਾਈ ਗਏ ਜੀਕੁਰ ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਸੁੱਕੀ ਰੇਤ ਮੀਂਹ ਦੀਆਂ ਠੰਢ ਪਾਊ ਕਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਮਨ ਠੰਢਾ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਕੇ ਨਵੇਂ ਹੀ ਚਾਅ ਤੇ ਸਰੂਰ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਨਿਸ਼ਾ ਹੋ ਗਈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਇਸ ਦਰ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰਥੋਂ ਕਿਤਿਓਂ ਭੀ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਥੇ ਹੀ ਟਿਕਣ ਅਤੇ ਏਥੋਂ ਦੇ ਹੀ ਹੋ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ । ਕੁਝ ਸੰਗੀ ਸੱਦਣ ਆਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, 'ਭਗਤ ਜੀ ! ਚੱਲੋ, ਹੁਣ ਬੜੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਸਾਰਾ ਸੰਗ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ।'

ਅੱਗੋਂ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਅੱਧ ਮੀਟੇ ਨੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਤੱਕ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਭਗਤੋ ! ਤੁਸੀਂ ਜਾਓ । ਮੈਂ ਹੁਣ ਜਾਣ ਆਉਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ । ਜਿਸ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਖਾਲੀ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਦਾਤ ਮੈਨੂੰ ਏਥੇ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਹੀ ਲੱਭ ਪਈ ਹੈ । ਬੱਸ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਦੇਵੀ-ਭਗਤੀ ਤੇ ਦੇਵੀ-ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ । ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਟਿਕਾਣਾ ਲੱਭ ਪਿਆ ਹੈ ।'

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰਹਿ ਪਏ । ਉਥੇ ਗੁਰ-ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਦੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਕਾਲਜਾ ਠਾਰਦੇ, ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਚੇਤਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ । ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਲਹਿਣਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਜਾਓ ਘਰ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਰ ਕਰਾ ਆਓ, ਫੇਰ ਆ ਜਾਣਾ ।' ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸੰਘਰ-ਖਡੂਰ ਗਏ । ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸੌਂਪਣਾ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਫੇਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ।

* * *

ਕਾਂਡ ੩

ਗੁਰ-ਦਰਬਾਰੇ ਘਾਲ ਕਮਾਈ

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਸਵਾ ਮਣ ਲੂਣ ਦੀ ਪੰਡ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਸਨੇ ਸਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਗਏ। ਅੱਗੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਆਪ ਨੇ ਸਿਰ ਉਤਲੀ ਪੰਡ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਹ ਧਰੀ, ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ? ਅੱਗੋਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਧਾਨਾਂ (ਝੋਨੇ) ਵਿੱਚੋਂ ਨਦੀਨ ਕੱਢਣ- ਕਢਾਉਣ ਲਈ ਖੇਤੀਂ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਪਤਾ ਪਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਖੇਤੀਂ ਜਾ ਕੇ ਡਿੱਠੋ ਨੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਝੋਨੇ ਵਿੱਚ ਨਦੀਨ ਜਾਂ ਘਾਹ-ਬੂਟ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਵੀ ਉਸੇ ਕੰਮ ਲੱਗ ਪਏ। ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਰੇਸ਼ਮੀ ਲਿਬਾਸ ਦੇ ਲਿਬੜ ਜਾਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਤੀ ਮਾਤਰ ਵੀ ਖਿਆਲ ਨਾ ਆਇਆ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੰਮ ਠੱਪ ਕਰ ਕੇ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਝੋਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਨਦੀਨ ਦੀ ਪੰਡ ਬੰਨ੍ਹੀ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਪੰਡ ਸਿਰ ਉਤੇ ਚੁੱਕ ਲਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਘਾਹ ਗਿੱਲਾ ਅਤੇ ਚਕੜੀਲਾ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਿਕੜਾਲੀਆਂ ਛਿੱਟਾਂ ਚੋ-ਚੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਗਲ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸੋਹਣੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਜਾਮੇ ਉਪਰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਮਗਨ ਹੋਏ ਤੁਰੇ ਗਏ।

ਡੇਰੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਾਹ-ਬੂਟ ਦੀ ਪੰਡ ਸਿਰੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਭੋਂ ਉਤੇ ਧਰੀ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਮੇਂ ਉਪਰ ਪਈਆਂ ਚਿਕੜਾਲੀਆਂ ਛਿੱਟਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਤੇ ਬੋਲੇ: 'ਇਸ ਗੱਭਰੂ ਪਾਸੋਂ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਅੱਜ ਚੰਗੀ ਤਕੜੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲੂਣ ਦੀ ਪੰਡ ਸੰਘਰੋ ਸਿਰ ਉਪਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਆਇਆ। ਫੇਰ ਇਸ ਨੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਗਰੋਂ ਆਪ ਨੇ ਗਿੱਲੇ, ਚੋਂਦੇ, ਚਿਕੜੀਲੇ ਘਾਹ-ਬੂਟ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਪੰਡ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ ! ਵੇਖੋ ਖਾਂ, ਇਸ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਜਾਮਾ ਚਿੱਕੜ ਦੀਆਂ ਛਿੱਟਾਂ ਪੈ ਪੈ ਮੈਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬੋਲੇ: *'ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਘਾਹ ਦੀ ਪੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਦਾ ਛਤਰ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਬੜਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉਤੇ। ਇਹ ਛਿੱਟਾਂ ਚਿੱਕੜ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਸਰ ਦੇ ਛਿੱਟੇ, ਕੇ ਸਰ-ਤਰੌਂਕੇ ਹਨ। ਵੇਖਿਓ ਤਾਂ ਸਹੀ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਰੰਗ !'*

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਹੁਣ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗੁਰ-ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਕ ਗਏ ਅਤੇ ਲੱਗੇ ਹੁਕਮੀ ਸਿੱਖ ਬਣ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ। ਉਹ ਗੁਰ-ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਤਤਪਰ, ਗੁਰ-ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਲਈ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਜਸ ਤੇ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨ ਤੇ ਸੁਣ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਅਤੇ ਹੱਥੀਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜੇ ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਤਤਪਰ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੋ ਵੀ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਉਹ 'ਸਤ ਬਚਨ' ਕਹਿ ਕੇ ਚਾਅ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ। ਨਾ ਹੀ ਅੱਗੋਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਉਰਾ ਪਰ੍ਹਾ ਜਾਂ ਜੱਕੋ-ਤੱਕਾ ਹੀ ਕਰਦੇ।

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਿੱਤ ਨਾਲ